

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

§. III. Contractus societatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

currit, ut merces possint ad loca asportari, & litera cambiales dirigi. Unde Cambium fieri ad primas nundinas, est, Campforem, & Campsarium inter se convenire, ut solutio fiat intra trimestre: ad secundas intra sex: & ad tertias intra novem menses. Et quia Campfores consueverunt sic cambire, ut, si Cambium non solveretur in primis nundinis, vel ista non celebrarentur, majus lucrum exigerent: & majus in secundis: & magis etiam in tertijs; ideo Pontifex similem modum solutionis, & celebrandi cambia prohibuit, utpote continentem lucrum usurarium, acceptum ex sola dilatione solutionis. Solvenda itaque sunt cambia in termino praefixo in singrapha, vel literis; vel si postea solvantur, non potest plus a Campfore exigi, nisi propter lucrum cessans, & damnum emergens, non fictum, sed verum, & reale: sed de hoc debent Campfor, & Campsarius convenire. Semper tamen vitentur fraudes.

19. *Quaritur, an Cambium cum re cambio, quod Itali vocant con la ricorsa, sit licitum?*

Resp. Negat Cabasut. contra plures, resolvens rationes aliorum, probare solum esse speculativè licitum, non verò practicè; quòd quidem constat ex ipsa natura praedicti Cambii, quod sic institui solet. Titius, Campsarius accipit Mediolani à Campfore centum aureos, solvendos Placentiae (ubi Titius pecuniam, nec respondentem habet) propterea ipsum Campforem rogat, ut sibi concedat, & scribat suo respondenti Placentiae, ut nomine ipsiusmet Titii satisficiat, & solvat sibi Campfori Me-

diolani; Campfor literas Placentiam dirigit suo respondenti; quibus acceptis, correspondens Campforis, nomine Titii, eandem summam recambit Mediolanum ad Campforem, ut iste centum exigat à Titio. Hic pondera, hujusmodi Cambium reduci ad Cambium siccum, & mutuum usurarium, palliatum titulo ficto Cambii localis, nam propriè est mutuum cum usura, cum Campsarius debeat Mediolani, ubi recipit, solvere, & cogatur uti illo falso circuito solutionis, faciendae Placentiae, solum, ut ab usurario mutuum recipiat, quod aliàs non accepisset; teneas itaque sententiam Cabasutii.

§. III.

Contractus Societatis.

20. *Quaritur. Pesit poenitens à Confessario instrui de conditionibus necessariis, ne erret in celebrando contractu Societatis, quid Confessario agendum?*

Resp. Significet esse hujusmodi contractus celebrandos ad praescriptum Constit. Sixti V. incipien. *Deestabilis 45. ibid. in Bullar. disponentis.*

I. Ne fiat pactum inter socios de restituenda sorte, & capitali alteri socio, qui eam vel in totum, vel secundum partem dedit in Societatem ad negotiationem, etiam si casu, & fortuito pereat, & deterioretur; atque consocius vel minorem partem tribuat, vel solam industriam, & laborem.

III. Ne paciscatur de solvendo lucro in singulos annos, vel menses, ad indemnita-

tatem sortis, ei, qui pecuniam, aliasve res in societatem contulit.

III. Ut socii ad commune lucrum conferant in commune, sive pecuniam, sive animalia, navem, industriam, & laborem.

IV. Ut, finita societate, & capitale extet, restituantur ei, qui in societatem contulerit.

V. Ut inter socios sint communes fructus, expensæ, & damna.

VI. Ut inter eos, tam lucrum, quam damnum dividatur juxta proportionem, & ratam eorum, quæ singuli contulerunt; ita ut, sicut se habet fors ad sortem; sic se habeant fructus, & lucrum, ad fructum, & lucrum: hinc, si uterque contulerit centum cum æquali industria: & lucrum, finita societate, sint ducenti aurei, singuli socii poterunt pro lucro reportare centum, & centum pro capitali. Nota, quod plus debet lucrari, qui dat pecuniam, & operam, quæm, qui dat solam pecuniam, vel operam, quia sic servatur æqualitas. Quilici q. 7. art. 3. num. 21.

21. Sed quid, si unus posuerit centum, & alter solam industriam, & laborem?

Resp. Si apposita industria centum aureis æstimetur, & lucrati sint alia centum, debet primo alter accipere centum, quæ dedit pro sorte, divisit aliis centum, ita ut quilibet eorum sumat quinquaginta, proportionem lucris. *Mastr. cit. art. 4. num. 132. Cabasut. art. 13. num. 6. apud quos alii.*

22. Sed quid, si, finita societate, solvis centum datus a socio pro sorte principali, nil lucris appareat?

Resp. Debent illa ei reddi, qui contulit; æqualitas in casu inter socios in hoc stat, quod si fors data ab uno socio, altero conferente, injustitiam, pereat sine hujus culpa, ei pereat, qui dedit; si verò, salva pecunia, nil lucris habeatur, alter socius, qui suum laborem, vel industriam contulit, solum sentiat jacturam industrie, pecunia verò tota ad suum Dominum redeat: etenim pecunia data in societatem semper est dantis, nec ipsius dominium in alterum transfertur, ut optime D. Thom. 2. 2. *quæst. 78. art. 2. ad 5. & allegata Const. Sixti, propterea, si pereat sine culpa socii, ipsius Domino perit.*

23. *Queritur. Eget Agricola bobus ad arandum, rogat Herum, ut sibi mutuet pecuniam ad ipsos emendos. Herus in mundanis, ipso Agricola paciscenti cum venditore, solvit nonaginta scuta pro duobus bobes, quos Agricola conceat ad triennium, sequentibus pactis. I. Ut singulis annis tibi duo rubia frumenti solvat. II. Ut, si mori boves contigerit, Agricola eorum pretium solvat. III. Ut, finito triennio, boves consignentur Hero sub nova æstimatione, & si scutis nonaginta non fuerint æstimati, sed minoris, Agricola suppleat de proprio usque ad debitam summam: petitur, an contractus æque pacti a sint legitima?*

Resp. Contractus iniquus est, cuiuscumque generis esse asseratur, sive mutui, quo Herus Agricolæ pecuniam mutuet, sive societatis, quo ad societatem ipsi boves tradat, sive locationis, quo eidem locet boves.

Si mutui esse dicatur, iniquitas patet; nam contractus mutui de sui natura petit esse

esse gratuitus, juxta illud, *mutuum dan-
tes, nihil inde sperantes*, ergo, ubi mu-
tuum gratuitum non est, usura est. *Glof.
ad cap. Conquestus de usuz. in ver. de feudo.*
Addo, quod Herus pensionem exigit
de re non sua, cum boves empti sint pec-
cunia mutuata Agricola, adeoque pecu-
nia, cujus Agricola est Dominus (in mu-
tuo enim dominium transfertur) ad
quem itaque boves spectant, & cui pro-
pterea pereunt: nam res domino perit.

Item, si ad societatem spectet, iniqui-
tas est manifesta. Nam in contractu so-
cietatis juxta Sixti constitutionem alle-
gatam supra num. 20. Non licet pactum
facere de restituenda alteri socio sorte,
casu, vel fortuito pereunte, sed jactura,
& periculum fortuitum, ac ipsius deterio-
ratio debet esse apud tradentem; nec de-
bet jactura in recipientem refundi, nisi
ejus culpa, & negligentia contingat;
prout etiam habetur ex *Com. Mediola-
nen. sub S. Carolo p. 2. tit. de usuris*: ibi.
*In societate animalium, qua inestima-
ta alicui dantur ad custodiam, sive, ut
operas prester, omnes casus, etiam for-
tuiti, semper sint periculo ejus, qui de-
derit; nisi id alterius socii dolo, vel ma-
gna negligentia accidisse confiterit. Nec
fiat pactum, ut fors sit semper salva,
etiam ex primis fatibus, neve quidpiam
certum prater sortem ex fructibus ani-
malium, quotannis solvatur.* In casu pro-
posito Herus vult sortem salvam, pericu-
lum deteriorationis in se non suscipit (bo-
ves enim arando deteriores fiunt) & quo-
libet anno exigit pro certo lucro pen-
sionem duorum rubiorum frumenti contra
naturam societatis; qua postulat, ut par-
tes sint aequales, & aequaliter participent

de lucro, & damno habito respectu ad
quorundam in societate positam; societas
enim est quaedam fraternitas: at qua a-
qualitas erit, qua paternitas, si Agricola
ex bobus nihil lucretur, & nihilominus de
suo debeat solvere ea rubia? vel, si dedu-
cto valore illorum duorum rubiorum nil
lucris maneat apud ipsum? vel, si debeat
de suo fortuitum periculum, & deterio-
rationem bovom compensare? Unde vi-
detur resultare potius contractus mutui,
quam societatis cum justitiae violatione.

Item non minus est contractus ini-
quus, si dicatur esse locationis, quo He-
rus locat Agricola boves. Nam, ut ini-
quus, & injustus non sit, exigitur, ut pe-
riculum fortuitum, & capitalis deterio-
ratio sit apud Locatorem, qui est bovom
dominus, cum in locationis contractu
dominium non transferatur, consequen-
ter, quod ipsi pereant, dum fortuito ca-
su perire contingit; ergo, cum Herus bo-
ves vult Agricola perire, vult Agricola
esse ipsorum Dominum; nam res Domi-
no perit; adeoque injuste, & per usu-
ram, eam annuam pensionem exigit, cum
pro re non sua illam accipiat. Deinde
pensio duorum rubiorum frumenti est ni-
mis excessiva; ergo pactum est injustum.
Tum quia in contractu locationis debet
servari aequalitas inter locatorem, &
Conductorem, ergo lucrum, quod reci-
pit Herus, debet correspondere utilita-
ti, qua ex bobus redandat in Agricola;
nam, si nullam utilitatem Agricola ex
bobus perciperet, nil dare deberet He-
ro; vel certe minus solvere deberet, si,
deductis frumenti rubiis, qua dat Hero
Locatori, minus lucrum Agricola con-
ductori proveniret, juxta text. *in cap. Pro-*
pter

per de locato, & conducto; & ibi Gloss. in verb. Visio rei.

24. Sed petitur. Cujus generis consensus sit predictus contractus?

Resp. In se est locationis, & conductionis. Nam Herus boves emit, eoque ad triennium cum ea pensione locat Agricola; quia verò pensio nimis est excessiva, in eo justitia violatur. Verum propter alia duo pacta adjecta, degenerat in mutuum. Hinc optimè dixit, de la Cruz, direct. conse. 7. precept. 9. 6. art. 2. dub. 2. quod, qui alteri locat bovem, aut dat decem aureos pro emendo eum, obligando illum, ut post tempus locationis reddat illos aureos, aut bovem ita sanum ac recepit cum pretio locationis, committit usuram; quia idem est, ac mutare decem, ut reddantur duodecim; cum conductor suscipiat in se fortuitum periculum, & deteriorationem rei locatæ contra naturam locationis. Idem habet Leotar di de usur. quest. 36. num. 25. asserens illum, qui rem suam justo pretio æstimatam, veluti equum, vel bovem, ad certum tempus alteri locat ea lege, ut, re illa quomodocumque pereunte, pretium cum lucro consequatur, usurarium esse.

Nec obstat, Agricolam ab Hero petiisse mutuum pecuniam; nam cum dati sint boves per triennium ad colendos agros cum annua pensione, contractus assumit naturam locationis, & conductionis dictorum bovum. Ad cognoscendum contractum magis est inspicienda ejus forma, & effectus, quam nominis appellatio. At, dato etiam habere naturam mutui, patet esse iniquum.

25. Quæritur. Cujus aperit Confessario: ego dedi in custodiam oves Fran-

cisco sub ista lege, quod, ubi oves quavis casu pereant, pro una medietate mihi, & pro alia pereant Francisco; ubi vero non pereant? prius debeam ego ex fructibus meum trahere capitale, & ex tunc oves communes sint: petit, an contractus sit licitus?

Resp. Negativè. Nam in isto contractu melior est conditio Caji, quam Francisci, adeoque non servatur æqualitas, sed Franciscus recipiens oves nimis gravatur, quoniam ubi malè fortunentur, implemittit duo, medietatem scilicet pretii ovium, quam de proprio tenetur solvere, & laborem suæ custodix. Caju autem unum amittit, alteram scilicet medietatem pretii pecorum. Hinc, quia Franciscus recipiens, seu conducens pecora majori subsistat periculo, debet etiam plus participare de lucro, ut æqualitas in contractu servetur; & ita Caju debet à Confessario obligari ad rescindendum contractum, & oves ad se revocare, vel alium contractum juxta juris regulas celebrare.

26. Quæritur. An contractus redditionis bestia sub istis terminis celebratus, V. G. Joannes tradit Petro rustico centum oves, quarum qualibet æstimatur duobus aureis, adjecto pacto, ut, si pereant, tale pretium reddat Joanni: veter ex ovibus, quas Petrus habet, tantidem ejusdem ætatis, bonitatis, & ponderis eidem reddat; & interim singulis annis debeat Petrus ipsi pro qualibet solvevere duas libras lana; sit legitimus?

Resp. Negativa patet, si celebretur contractus venditionis ovium æstimatarum. Nam tunc ultra pretium duorum aureorum pro qualibet ovæ,

precise ob dilatam solutionem, vel temporis longitudinem, est solvendum; res enim vendita, & emptori tradita, sicut ei perit, ita ei parit. Unde Dominus. Pater etiam, si dicatur celebrare locatio, aut societas, quia tunc dominium, & periculum fortuitum ovium debet indispensabiliter esse apud Joannem deponentem; cum id sit de natura similium contractuum. Quia, itaque celebratur solum mutuum cum usura palliatum sub colore societatis, contractus est iniquus.

27. Queritur. Quando animalia tradantur juste in societatem alteri?

Resp. Cum observantur disposita in citata Constitutione Sixti. Habet quis viginti oves, alius totidem, vel etiam decem, & communicant ad invicem eas; de periculo, lucro, ac expensis participant aequaliter; si aequaliter ponant in societate; vel pro rata, secundum quod ponunt; societas justa est. Qui possunt etiam licite convenire, quod de fatibus reciperentur capita mortua; vel de vellibus emantur capita ad augendum gregem. Item unus potest ponere oves, & alter curam, industriam, & laborem, juxta dicta supra n. 20. 21. & 22.

Injusta autem est, cum quis dat certa capita ovium aestimata certo pretio, hoc pacto, ut rusticus recipiens, non accipiat aliquam utilitatem, donec tradens receperit prius totam sortem. Hoc pactum est valde iniquum: nam aequalitas non servatur; rusticus enim suam operam gratis exhibet. Sicut iniquum est, pacisci, quod antequam rusticus recipiat aliquid, restaurabit de fatibus omnia mortua. Hoc enim pacto est, quasi velle *Matthaei Causela Confess.*

ovium immortales, in quo nec aequalitas servatur.

Item, injusta est, dum alteri quis tradit in societatem pecora aestimata tanto pretio, ea conditione, ut capitale sibi reddat, & praeterea aliquod emolumentum, sive in pecunia, sive fructibus, lana, lacte, caseo &c. Immo mutui virtualis potius, quam societatis contractus censetur, quia ultra capitale salvum pensionem annuam exigit.

§. IV.

Contractus mutui, commodati, locati, & depositi.

28. Queritur. Negotiator petis à Confessario differentiam inter contractus mutui, commodati, locati, & depositi, ne in eis celebrandis erret, quid Confessarius est responsurus?

Resp. Quod mutuum acceptum pro contractu celebrato inter mutuante[m], & mutuatarium, est contractus gratuitus, quo quis rem suam usu consumptibilem alteri tradit, cum translatione dominii, ea lege, ut eandem in specie, & bonitate, statuo tempore reddere teneatur.

Differt à venditione, quae transfert rei dominium sine onere reddendi similem; à commodato, in quo res eadem, non specie tantum, sed & numero reddi debet; à locato, quo non gratis, sed certa pensione alteri traditur res ad usum eadem numero reddenda; à deposito, quo alterius fidei res traditur ad custodiam.

29. Petitur, quae sint obligationes mutuatarii.

Resp. Vide lib. I. cap. 31. nn. 27. & 28.

(L11)

Hoc